

Nr 627.

Av herr **Mårtensson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 38, angående ändrade grunder för ortstillägg för reservarbetare.

Enligt gällande kungörelse angående statlig och statsunderstödd hjälpverksamhet vid arbetslöshet förekomma följande föreskrifter angående ortstillägg till reservarbetare.

»Hänvisas familjeförsörjare till statligt reservarbete å ort med lägre reservarbetslön än den, som är gällande inom kommun, varifrån hänvisningen sker, och finnes någon, i förhållande till vilken han är att anse såsom familjeförsörjare, vara i behov av understöd, äger enligt 30 § arbetslöshetskommittén inom nämnda kommun, där kommunen ställt medel till förfogande för ändamålet, bestämma, att ett särskilt ortstillägg till lönen skall utgå. Sådant ortstillägg får icke överstiga skillnaden mellan reservarbetslönen inom den hänvisande kommunen och reservarbetslönen för den plats, där arbetet utföres, och må, då fråga är om ogift person, som har försörjningsplikt mot barn eller adoptivbarn, utgå med högst det belopp, som skulle hava utbetalats för barnet vid kontantunderstödsverksamhet i den hänvisande kommunen.»

Förevarande ortstillägg utbetalas till den behövande genom arbetslöshetskommissionens försorg och återgäldas månadsvis av den hänvisande kommunen. Kommissionen äger på ansökan meddela kommun befrielse från återbetalningsskyldighet i den utsträckning förhållandena finnas påkalla, därvid kommissionen dock har att tillse, att statens bidrag till ortstilläggen icke må utgå efter högre procentsats än den, efter vilken statens bidrag till annan hjälpverksamhet inom kommunen enligt kungörelsen kan utgå.

Under senare åren ha familjeförsörjare i större utsträckning än tidigare varit fallet hänvisats till statliga reservarbeten inom andra kommuner. I vissa fall ha de uppnådda förtjänsterna vid reservarbetena hållit sig på en så låg nivå, att mycket blygsamma belopp kunnat hemsändas till familjerna. Dessa ha därför i stor utsträckning varit hänvisade till att existera på de ortstillägg som utbetalats, vilket försakat ett formligt nödtillstånd för ett flertal familjer, särskilt inom de kommuner, som på grund av långvarig och omfattande arbetslöshet kommit i ett sådant ekonomiskt läge, att de icke mäktat bistå dessa familjer med ekonomisk hjälp.

För att om möjligt kunna bibringa dessa familjer bättre ekonomisk hjälp anmodade socialministern under november månad 1935 arbetslöshetskommissionen att verkställa utredning beträffande sagda fråga och snarast möjligt till Kungl. Maj:t inkomma med densamma jämte förslag till de ändrade bestämmelser för ortstilläggs utgående, som kunde befinnas erforderliga.

I den utredning, som arbetslöshetskommissionen företagit och som genom Kungl. Maj:ts proposition nr 38 förelagts riksdagen, föreslås att till familjeförsörjare med minderåriga barn, som hänvisas till statligt reservarbete med fast förläggning i annan kommun, extra ortstillägg utgå till hustru och barn eller, i fråga om änking, till barn med högst de belopp, som arbetslöshetskommissionen för varje kommun medgiver, dock högst med dubbla skillnaden mellan tvenne intilliggande reservarbetslöner, d. v. s. vid gällande löneklassindelning 80 öre per dag.

Enligt propositionen skall det extra ortstillägget icke utgå till kommuner där reservarbetslönen är fastställd till högre belopp än 5 kronor 20 öre per dag, icke heller skall det extra ortstillägget utgå i de fall då det utgående ordinarie ortstillägget uppgår till eller överstiger 1 krona 60 öre per dag.

Med de begränsningar, som föreslagits och här ovan anförts, kommer det extra ortstillägget icke att medföra den ekonomiska hjälp för de behövande familjerna, som kan anses erforderlig. Som redan framhållits ha de av arbetslösheten hårdast drabbade kommunerna måst hänvisa familjeförsörjare till statliga reservarbeten i större utsträckning än tidigare. Vid de statliga reservarbetena sysselsattes den 31 oktober 1935 13,320 arbetare varav 6,454 voro familjeförsörjare. Av dessa 13,320 anställda voro inte mindre än 5,891 stycken, cirka 44 procent, hänvisade från fyra län, nämligen 1,172 från Blekinge, 2,377 från Bohuslän, 1,290 från Västernorrlands och 1,052 från Norrbottens län. Arbetslösheten inom dessa län har varit långvarig och är allt fortfarande av svårartad karaktär. De flesta kommuner inom dessa län, som svårast blivit utsatta för arbetslösheten, ha kommit i ett så svårt ekonomiskt läge, att de icke kunna i nämnvärd mån bidra till familjernas uppehälle, utan dessa måste i möjligaste mån existera på det bidrag, som familjeförsörjaren av sin reservarbetsförtjänst kan avvara, jämte det ortstillägg, som utgår i de fall reservarbetslönen är lägre i arbetskommunen än i den hänvisande kommunen.

Enligt propositionen skulle, om t. ex. reservarbetslönen i den hänvisande kommunen är 4 kronor 80 öre och samma lön är fastställd i arbetskommunen, ett extra ortstillägg kunna utgå med 40 öre per dag, om det finnes 1—2 minderåriga barn i familjen, och med högst 80 öre per dag, om barnantalet överstiger 2. Hänvisas däremot familjeförsörjaren från en kommun med en reservarbetslön av 4 kronor 80 öre till en kommun där reservarbetslönen är fastställd till 3 kronor 20 öre per dag utgår intet extra ortstillägg hur stort barnantalet än är inom respektive familjer. I dessa fall verkar den förut omnämnda begränsningen, d. v. s. det ordinarie ortstillägget utgår med 1 krona 60 öre per dag. Om i dessa och liknande fall den hemmavarande familjen består endast av hustru och 2 barn och familjefadern av sin arbetsförtjänst av 3 kronor 20 öre kan avstå 1 krona om dagen till sin hemmavarande familj, erhåller familjen 1 krona 60 öre plus 1 krona lika med 2 kronor 60 öre per dag eller 15 kronor 60 öre per vecka. Om av detta belopp beräknas 6 kronor per vecka till bostad och bränsle, återstå 9 kronor 60 öre eller 3 kronor 20 öre per vecka och person, vilket belopp skall räcka

till mat och kläder etc. Det är uppenbart, att dessa familjer befinna sig i en ytterst svår ekonomisk ställning, och det bör vara en statlig angelägenhet att träda hjälpande emellan i större utsträckning än vad hittills skett och som föreslagits i propositionen. Det kan i många fall bli billigare för det allmänna att träda hjälpande till på ett tidigt stadium, så att barnen slippa att i alltför stor utsträckning lida nöd och bli undernärda, vilket lätt kan förorsaka mångdubblade utgifter för framtiden.

Vi anse att de begränsningar som föreslagits angående det extra ortstillägget i propositionen äro allt för omfattande. Vad det gäller reservarbetslönens storlek bör begränsningen för extra ortstilläggs erhållande fastställas till 6 kronor per dag i stället för 5 kronor 20 öre. Detta framför allt för att även de nordligaste länen skola kunna komma i åtnjutande av förbättringarna. Det extra ortstillägget bör höjas så att det kan utgå med ett belopp av 1 krona per dag, om familjen består av 1—2 barn, och 1 krona 40 öre per dag, om familjen består av flera än 2 barn. Detta förutsätter, att det extra ortstillägget utgår även i fall, som det ordinarie ortstillägget överstiger 1 krona 60 öre per dag. Det kommer möjligen att förorsaka svårigheter att på lämpligt sätt inpassa dessa extra ortstillägg inom ramen av gällande grunder, men när det som i detta fall gäller att hjälpa nödlidande människor och framför allt att förebygga att barnen bli undernärda måste svårigheterna övervinnas.

På grund av det ovan anförda få vi vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta vidtaga de ändringar i det av Kungl. Maj:t i propositionen nr 38 framförda förslaget om extra ortstillägg som av oss här ovan anförts.

Stockholm den 31 januari 1936.

J. W. Mårtensson.

Gustaf Karlsson.

Elof Hällgren.

Einar Lind.